

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De prodigalitate, quæ est vitium contrarium auaritiæ. Pars V. quæ habet quatuor capitula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

ferat vêt⁹. At cælestis illa regio per triginta annos velocissimo syderi viâ præstat. Ex angustia terre accidit pressura illa, de qua dicit dominus Io. 15. In mûdo pressuram habebitis. ¶ Septimum remedium est, quod homo fiduciam suam in Deo ponat, quod Deus ei necessaria præbebit, si ipse ei seruerit, secundum quod dominus sciet ei expedire. Vnde Mat. 6. post illud verbum, Nô potestis Deo seruire & mâmonæ, subiungit dominus: Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ quid mâducetis, neque corpori vestro quid induamini. Deinde monet ad hoc vt in eofiducia ponatur. Mammona Syra lingua interpretatur diuitiæ. Dicitur etiâ hoc nomē esse dæmonis qui præest diuitiis. ¶ Octauum & vltimū & summū remediū est, q̄ homo elemosynis & orationibus, & omnibus aliis modis quibus poterit gratiâ Dei sibi impetret, quæ sola sufficit hominē liberare à laqueis cupiditatis & auaritiæ. Vnde Matth. 19. cum dixisset dominus, difficile diues intrabit in regnū celorū: & discipuli admirarētur, diceret: Quis poterit saluus esse? Respondit dominus, Apud homines impossibile est. Et supplet interlin. vt per se à cupiditatis suis cōuertantur. Ideo valde timendū est cupiditatis peccatum vel auaritiæ, quæ cū tanta difficultate hominem dimittit. Sicut terra quandâ stabilitatē videtur habere quā non habet aqua & aër, iuxta illud Eccle. 1. Terra in æternū stat. sic peccatū auaritiæ, quod est peccatū terrenum diuturnius videtur esse peccato vanitatis & voluptatis. Et fortè propter hanc diuturnitatē dicit Isidorus de hoc pctō: Omni genere peccatorū peior est auaritiæ.

De prodigalitate, quæ est vitium contrarium auaritiæ.

P A R S V. quæ habet quatuor capitula.

De ordine dicendorum in ista parte. Et de distinctione prodigalitati à liberalitate.

C A P. I.

Post remedia auaritiæ dicendū est de prodigalitate, quæ est vitium contrariū auaritiæ, de quo hoc ordine dicemus. Primo distinguemus prodigalitatē à largitate. Secūdo ostēdemus quæ mala ex prodigalitate proueniūt. Tertio assignabim⁹ qualdam stultitias prodigi. Vltimo tangemus aliquid specialiter de prodigalitate clericorū. ¶ Quadrupliciter verò possum⁹ distinguere prodigalitatē à largitate. ¶ Primò in hoc, q̄ prodigus sua non cōfert, sed ventus vanitatis ei aufert. Sicut aliquis non dicitur largus, si vêtus pallium suū ei auferat. Nec arbores liberales dicūtur, si ventus ab eis fructū excutiat. Sic nec prodigus largus dicēdus est, vel liberalis, cui inuito vel volenti frequenter ventus aufert sua, eò quod stultas manus habeat, sicut accidit in illis

illis qui ex frigore dicuntur stultas manus habere. ¶ Secundo possumus in hoc prodigium à largo distinguere : quia prodigus sua non tribuit, sed perdit. In tribus casibus videtur aliquis rem suam velle perdere. Primo, cum liquoré vasi pleno super infundit. Secundo, cum in vase corrupto vel immundo ponit. Tertio, cum dat pro nihilo. Et his tribus modis possumus dicere quod perdit prodigus sua. Quasi enim ea pleno vasi infundit, quando dat ea diuitibus. Vnde Prosper in libro de vita Contemplatiua: Habentibus dare nihil aliud est, quam perdere. ideo monet dominus Luc. 14. ad dandum pauperibus, dicens. Cum facis conuiuium, voca pauperes, debiles & claudos, &c. Item in eodem: Pauperes ac debiles caecos & claudos introduc huc. & Luc. 1. dicit beata Virgo, dominum esurientes impleuisse bonis. & David etiam dicit in Psalms Pauperes eius saturabo panibus. & 4. Reg. 4. legitur quod steri. oleum cum vasa plena essent. Sed quorundam oleum tunc solum fuit quando vasa plena sunt; vasis autem vacuis stat, diuitibus autem, parati sunt dare, pauperibus vero non. Prodigus etiam quasi vasi corrupto sua infundit, quando dat ea histrionibus vel aliis inhonestis personis. Contra illud Eccl. 12. Benefac humili, & ne detis impio, & iterum: Si bene feceris, scito cui bene feceris. In duobus casibus precipue non est dandum impio: scilicet cum creditur quod propter hoc iustitiam debeat negligere, vel cum propter aliquod officium inhonestum hoc querit, sicut faciunt histriones. Hier. Paria sunt, dare histrionibus, & sacrificare demonibus. Prodigus etiam pro nihilo rem suam dat, quando dat eam pro vana gloria quae nihil est in valore. vnde Io. 8. Si ego glorificabo me ipsum, gloria mea nihil est. ¶ Tertio potest distingui prodigus à largo in hoc, quod largitio ipsius quaedam est aucupatio. vnde sicut aucupes non dicuntur largi, nec liberales in aues, quantumcunque frumenti circa laqueos apponant: nec aliquis dicitur liberalis in pisces vel mures quos capere vult, etsi esca delectabilem apponat in hamo vel muscipula. Sic liberales dicendi non sunt qui ideo sua largiuntur hominibus, ut eos capiant, ut pro eis fiat si venerit aliqua electio. vnde Iere. 5. Inuenti sunt in populo meo impij, insidiantes, quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicatas ad capiendos viros. ¶ Quarto potest distingui prodigus à largo: quia verè largus, de suo largus est: prodigus vero, de alieno frequenter. Sene. Magni animi non est qui de alieno liberalis est.

De malis quae sequuntur ex prodigalitate.

CAP. II.

Mala vero quae sequuntur ex prodigalitate haec sunt, scilicet paupertas usque ad mendicitatem. vnde Luc. 15. de filio prodigo,

digo,

digo, qui cupiebat implere ventrē suū de siliquis quas porci mā ducabant, & nemo illi dabat. Sequitur etiā inde q̄ prodigus incidit in manus vsurariōrū, quī totū eum comedūt, vt videatur incidisse in illā imprecationē Psal. Scrutetur fœnerator omnem substantiam eius. Quanta sit seruitus vsurariōrū, illi soli nōnerunt, qui quādoque in manibus eorum fuerunt. Sequitur etiā inde peccatū rapinæ. Frequenter enim aliena aufert qui prodigē confert. vnde de prodigus similis est araneæ quæ muscas deuorat, & texedo telas inutiles euiscerat se. Sequitur etiā inde contemptus honorū spiritualiū. Ille enim qui prodigus est, interdū dat omnia bona sua spiritualia pro x. l. solidis, ex quibus cōuuium aliquod facit, similis Esau qui primogenita sua dedit pro lenticula, & abiit paruipendens q̄ primogenita sua vendidit, vt legitur Gen. 25 vnde Thren. 1. Dederunt quæq; pretiosa pro cibo ad refocillandam animam. Prodigus adeo spiritualia contemnit, vt magnum reputet ventres pascere, & opprobriū credat esse animas pascere, cū tamen dicat Aug. Non est magnū pascere ventres morientes: sed magnum est pascere animas in æternū victuras. Prodigus honorem reputat pascere porcos: id est, homines gulosos & luxoriosos, qui iudicio scripturæ porci sunt. vnde legitur de filio prodigo, Adhæsit vni ciuium regionis illius, & misit illum in villā suā, vt pasceret porcos suos. Magnū verò dedecus reputat filios Dei pascere, in hoc absq; dubio filio Dei magnā faciēs contumeliā, dum officiū illud contēnit quod filius Dei specialiter sibi assumere voluit. vnde in Psal. Ego autem cōstitutus sum rex ab eo super Siō mōrē sanctū eius, quod est contra illos prælatos qui dedignantur prædicare, quia comites sunt: licet enim essent reges, non tamen indignum esse eis officiū prædicationis, cū filius Dei specialiter ad prædicandū venerit: vt haberi potest ex eo quod dicitur Marc. 1. In vicinos eamus & ciuitates, vt ibi prædicemus. & Luc 1. Visitauit nos oriēs ex alto: illuminare, &c. & Io. 18. Ego ad hoc natus sum, & ad hoc veni in mundū, vt testimonium perhiberem veritati.

De stultitia prodigi.

C A P. III.

Prima stultitia prodigi, q̄ ipse sciens & volens partem suam facit deteriorē quādoq; etiā nullā. Ideo maledictus est. vnde de Bar. Si maledictus est qui partē suā deteriorē facit: quid ille qui penitus se reddit expertē? Expertem se reddit, qui de bonis suis nullā partē sibi referuat. ¶ Secunda stultitia prodigi est, q̄ ipse rem illam quam super omnia amat facere, ita vult facere, q̄ diu facere nō possit. Hanc stultitiam ostendit nobis philosophus,

phus, dicens: De re familiari impartendum est, sed moderatè. Quid enim stulti?, quàm quod libenter facias, curare vt diu facere nō possis? ¶ Tercia stultitia prodigi est, q̄ ipse cōtra rationē de modico multū vult largiri, nō attēdēs quod legitur Tob. 4. Si multū tibi fuerit, abūdāter tribue: si exiguū tibi fuerit, libēter impartiri stude. Illud ordinatū est, vt q̄ modicū habet, modicū tribuat. Sed bona voluntas suppleat modicitatē muneris. Greg. Nō est vacua manus à munere, si atca cordis plena sit bona voluntate. Sen. Non quid detur refert, sed qua mēte. Regum equauit opes animo, qui exiguū tribuit, sed libēter. ¶ Quarta stultitia prodigi est, q̄ ipse nō videtur de diuitiis quærere nisi peccata: peccat enim & in acquisitione earū, & in largitione, & alius habet inde vtilitatē. Ipse similis est canali ex aqua retinente fēces & limositatē. Ber. Si recte sapis, conchā exhibebis, nō canale. ¶ Quinta stultitia prodigi est, q̄ ipse quodāmodo vult largior esse Deo. vnde Ber. Nō Deo largior esse velis. Cōcha imitetur fontē. Nō ire in riuū fons permittit, donec suis satiēt aquis. Nō pudeat conchā non esse fonte suo profusiorē. Prodigus videtur plus diligere proximum, quàm seipsum: cum tamē in veritate, nec proximū, nec se diligat, licet ex stultitia sua effundat. Ipse quasi doliū est sine fundo: & ideo non est mirū si effundat quicquid acceperit. Et vt breuiter dicā, insipientior videtur esse prodigus, quā avarus, quantū ad hoc q̄ avarus insipiens est quātū ad Deū solū: prodigus verò quantū ad Deū, & quantū ad mundū. Prodigus deest sapientiæ fundamentū, quod est sibiipsi sapientē esse. vnde Ber. Nō sapiēs est qui sibiipsi sapiēs nō est. Et Pro. 9. Si sapiēs fueris, tibi metipsi eris. Iniquior etiā videtur esse prodigus, quàm avarus, quantū ad hoc q̄ prodigus iniquus est in seipsum, sed avarus iniquus est in proximū. Vnde Ecc. 14. Qui nequā est, cui bonus est? Et iterum: Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius.

De prodigalitate clericorum

CAP. IIII.

NOrandum q̄ sex consideranda sunt quæ deberēt cohibere clericos, ne de bonis ecclesiasticis prodigi essent. ¶ Primum est, quod bona ecclesiastica bona pauperū sunt, vnde pauperibus erogāda sunt: sicut manifestū esse potest ex verbis sanctorū quæ sequuntur. Hier. Quicquid habēt clerici, pauperum est, quod de bonis ecclesiasticis intelligimus. Ber. Facultates ecclesiarū parocinia sunt pauperum, & sacrilega crudelitate eis subripitur, quicquid sibi ministri & dispēsatores nō vtique domini & possessores vltra victum & vestitū accipiūt. Idem: Res pauperum non pauperibus dare, crimen esse sacrilegij dignoscitur.

scitur. Hier. Pars sacrilegij est, res pauperū nō pauperibus dare. Idem: Accepisse pauperibus erogandum, & esurientibus plurimis cautū esse vel timidū, vel apertissimi sceleris est aliquid inde subtrahere, omniū prædonum crudelitatem superat. Idē, Maximū periculum est de patrimonio Christi non pauperibus dare. Item Ber. Clamāt nudi, clamāt famelici, & conqueruntur. Et ponit verba pauperū cōquerentiū de clericis, sic dicēs: Nobis fame & frigore laboratibus miserabiliter, quid cōferēt tot mutatoria vel extēsa in perticis vel plicata in manticis? Nostrū est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur quod inaniter expēditis, & nos Dei plasmatio, & Christi nos sanguine redempti sumus. Vos ego fratres mei videte quale sit peccatū, de fraterna portione palcere oculos vestros: vita vestra cedit vobis in superfluas copias. Nostris necessitatibus detrahitur quicquid accedit vanitatibus vestris. Idem: O vanitas vanitatum, sed non vanior quā insanior. Falget ecclesia in parietibus, & in pauperibus eget. Lapidēs suos induit auro, & filios suos nudos deserit. De sumptibus egenorum seruit oculis diuitū. Inueniunt curiosi quo delectentur, & non inueniunt miseri quo sustententur. Et si deuotio in talibus possit Deo accepta esse, curiositas tamē vel superbia ex qua multi talia faciūt, Deo detestabilis est. Item Bern. loquēs de illo verbo Esa. 26. In terra sanctorum iniqua gessit, & videbit gloriā domini. Timeāt, inquit, clerici, timeant ministri ecclesiæ, qui in terris quas possident tam iniqua gerūt, vt stipendiis quę sufficere deberēt, minimē cōtenti, superflua quibus egeni sustentandi essent, impiē sacrilegēque retinēt, & in vsu superbiæ atque luxuriæ victum pauperū cōsumere non vereantur. Duplici profecto iniquitate peccantes, quod & aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus & turpitudinibus abutuntur.

¶ *Quod rapina talium est periculosa.*

V A L D E enim periculosa est rapina quam tales faciūt tribus de causis. ¶ Primo quia non agnoscitur. vnde accidit q̄ multam non cōfiteantur, tamen non proponunt abstinere a tali rapina. Et etiā aliqui simplices confessores nō dicunt eis vt restituant pauperibus ea quibus defraudauerūt eos, licet patrimoniū habeant vnde restituere possint. Mira cæcitas. Si quis dānificasset diuitem vnū in quinque solidis, si ipse cōfiteretur & haberet propositū cauendi de cætero, restitueret sibi pro posse suo: aliter sciret nō valere pœnitentiā sibi. Ille verò qui pauperes dānificauit in centū libris vel amplius, nihil tale facit, & tamen credit se agere veram pœnitentiā. ¶ Secūdo periculosa est, propter magni

magnitudinem culpæ quæ est in rapina tali. Quam ostendit gl.
 super Mat. 5. vbi dicit Dñs Petro: Vade ad mare: & mitte hamū,
 & eum piscem qui primus ascendit tolle: & apetto ore eius in-
 venies staterem. Glo. Judas quidem communia in oculis ha-
 bebat: sed Dominus res pauperū in suos vsus conuerrere nefas
 dixit, id ipsum dans exemplum nobis. ¶ Tertio periculosa est,
 quia multū impedit hominem à salute. Et si ille qui habet bo-
 na ecclesiar. pauperibus fideliter portionē suā redderet, cōren-
 tus victu & vestitu sibi necessariis, vix accideret quin ipse ad sa-
 lutē perueniret. Quomodo enim misericordia Dei larga illi
 nō esset, gratiam suā largiēdo, qui sibi largus esset pauperibus
 subueniēdo? Vnde Aug. Fluit riuus, & fons siccabitur. Misericor-
 dia enim Dei velut fons est, misericordia enim nostra velut ri-
 uulus. Non est verisimile q̄ fons nō fluat, ex quo riuulus fluit.
 Vnde Ambr. super 1. ad Tim. 4. vbi sic legitur: Pietas ad omnia
 utilis est. Qui pietatē sequitur, si lubricū carnis patiat, vapu-
 labit quidē, sed nō peribit. Quod intelligendū nō de illo qui cō-
 fidens de eleemosynis suis, ideo diutius & securius peccat. Ta-
 lis enim vitur eleemosynis ad Dei impugnationē: ideo nō est
 dignus peccatorū suorū remissione, sed potius aeterna damna-
 tione. Sed de illō intelligendū est hoc, qui vidēs incōtinentiam
 suā, eleemosynas facit, vt misericordia Dei gratiā sibi cōferat,
 per quā cōtinere possit. Talis enim frequētius ad bonū finē ve-
 nit. Vnde Hie. Nō memini me mala morte vidisse mortuū, qui
 liberalē antē duxerit vitā. De illis verō q̄ de bonis ecclesiasti-
 cis pauperes defraudāt, nō est mirū si peccāt & dānentur. Quo-
 modo enim misericordia Dei dabit illis gratiā, qua continere
 possint, q̄ bona Dei potius volūt prodigē expēdere quā Deo in
 pauperib⁹ dare? Et cū hominibus nō solū largi, sed etiā prodigi
 sint, tamē soli Deo sunt auari de bonis ipsius, qui subtrahunt
 ori Dei ea quæ ponūt in ore porci, imò in ore diaboli: cū enim
 malus sit seruus diaboli, & os & cætera membra ipsius diaboli
 sunt. Præterea misericordiā Dei quomodo cōsequuntur illi de
 quib⁹ tot iniuriæ pauperū à Deo postulāt vt ipsi dānetur? Tales
 homines sunt oues diaboli, cū diabolus eos tōdeat singulis an-
 nis, vestes quas ipsi deponūt accipiēdo in mēbris suis. Nō solū
 periculosa est rapina ista, sed etiā ignominiosa. Ignominia enim
 magna est pauperib⁹ rapere, verbi gratia: Si facta esset vniuer-
 salis donatio pauperib⁹ alicuius ciuitatis, valde miser & vilis re-
 putaretur ille qui pauperibus eleemosynas eis datas auferret, li-
 cet etiā pōst expenderet eas, faciēdo magna conuiuia. Sic valde

viles sunt qui de bonis ecclesiasticis que bona pauperum sunt, conuiuia superflua faciunt. Tot enim pauperibus ea auferunt, quot inde habere poterunt: etiam ignominia magna erit in die iudicii, quando pauperes conuenerint vno dicente, iste mihi abstulit vnum pradium. Alio dicente, iste mihi abstulit vnum denarium, vel altud. ¶ Secundum est hoc, quod bona clericorum frequenter a pauperibus sunt oblata, & sanguine Christi comparata. Vnde incongruum est de elemosynis pauperum superflua conuiuia diuitibus facere. Accidit enim interdum quod in xx. solidis quos clericus prodigus expedit in conuiuio vno, multi pauperes posuerunt quod proprio orti subtraxerunt, & talis posuit ibi vnum obolum cui alius obolus non remansit. Similiter valde incongruum est, ea que sanguine Christi empta sunt, superflue expendere, vnde super illud Ier. 22. Vae qui facit laquearia cedrina, & pingit ea synopide, id est, Christi sanguine, dicit gl. ¶ Tertium est hoc, quod clerici debent esse forma gregum, & bonum exemplum aliis dare: & valde incongruum est quando sunt superfluis conuiuibus, illos corrumpunt quos sanare debuerunt: & alios maculant quos debuerunt emundare & sanctificare, vnde dicit de illis in epist. Iudae, Hi sunt in epulis suis macula conuiuata. Non solum sunt maculati, sed etiam maculae sunt alios maculantes suo malo exemplo, & materia ministrando suis superfluis conuiuibus gulositati & ebrietati, & multis aliis peccatis. ¶ Quarto debet cohibere clericos a vitio prodigalitate multitudo & magnitudo peccatorum quae sequuntur in eis ex vitio isto. Ex prodigalitate accidit in multis, quod ipsi sunt raptotes, simoniaci, opprobriatores pauperum, excoriatores subditorum. ¶ Quintum est hoc, quod vitium multum impedit eos ab officio suo. Non possunt enim illi officio suo intendere debitis aggranati. Et visitatio eorum potius est subditorum corruptio, propter nimias expensas, quam eorum correctio. ¶ Sextum deberet cohibere dissipatores honorum ecclesiasticorum a prodigalitate, consideratio districti iudicii. Si enim ex isto verbo. Esuristi, & non dedisti mihi manducare: illaturus est Dominus in iudicio. Ite ergo maledicti in ignem aeternum: quid diciturus est prodigus dissipatoribus, qui non solum ipsi esurienti non dederunt manducare, sed etiam ipsi esurienti abstulerunt quod debuit manducare?

T R A C T A T V S V. de Acedia.

*De his quae valere possunt ad detestationem Acediae, PARS I.
quae habet quatuor capitula.*

De ordine dicendorum in isto tractatu. Et de diuersis exemplis quae valere possunt ad detestationem Acediae. CAPVT I.

POST